

VLAAMSE BELEIDSSTRATEGIE TEN AANZIEN VAN NOORD-FRANKRIJK

Inhoud

INLEIDING	4
1. SITUERING	5
1.1 Motivering	5
1.2 Beperkingen	5
1.3 Eigen sterktes en zwaktes	6
1.4 Een uitdagende partner	7
2. VISIE EN KRITISCHE SUCCESFACTOREN	8
2.1 Visie	8
2.2 Kritische succesfactoren	11
2.2.1. Eigen sterktes verder ontwikkelen	11
2.2.2. Complementariteit zoeken	11
2.2.3. Samenwerking stimuleren	11
2.2.4. Betrokkenheid creëren	11
2.2.5. Inspelen op de metropoolvorming	12
2.2.6. Werken aan structuren	13
2.2.7. Knelpunten aanpakken	14
3. RICHTLIJNEN VOOR BELEID	15
3.1 Coördinatie en overleg	15
3.2. Inhoudelijke thema's	15
3.2.1. Ruimtelijke planning	16
3.2.2. Water en milieu	17
3.2.3. Transport en mobiliteit	17
3.2.4. Economie en arbeidsmarkt	19
3.2.5. Werkgelegenheid	21
3.2.6. Onderwijs, opleiding en onderzoek	22
3.2.7. Welzijn en gezondheidszorg	24
3.2.8. Cultuur, jeugd en informatie	25
3.2.9. Toerisme	26
3.3 Interreg	26
BIJLAGEN	27

Inleiding

In zijn beleidsbrief over buitenlands beleid voor de periode 2004-2009 schrijft minister Geert Bourgeois dat Noord-Frankrijk een prioritair aandachtspunt vormt in het Vlaams buitenlands beleid: „Inzake regionale samenwerking zal prioriteit worden gegeven aan de twee naburige regio's Nord-Pas de Calais en Noordrijn-Westfalen. In het kader van de samenwerking met Noord-Frankrijk zal op korte termijn de coördinatie worden versterkt tussen de verschillende initiatieven die zich hebben ontwikkeld. Hiertoe zal in eerste instantie gewerkt worden aan de uitbouw van een aanspreekpunt. De voorstellen met betrekking tot het uitbouwen van een Europees district zullen worden onderzocht.”

Aan de Vlaamse coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk die in maart 2005 werd aangesteld in de persoon van Paul Breyne, gouverneur van de provincie West-Vlaanderen, werd vervolgens onder meer de opdracht gegeven om „de Vlaamse regering bij te staan bij de uitwerking van een strategie ten aanzien van Noord-Frankrijk en de uitvoering ervan mee te begeleiden”.

De strategienota Noord-Frankrijk is complementair met de strategische visie die wordt ontwikkeld ten aanzien van de bilaterale samenwerking van Vlaanderen met Frankrijk.

1. Situering

1.1 Motivering

Vlaanderen en Noord-Frankrijk delen eeuwen van gemeenschappelijke geschiedenis. De vele Vlaamse plaatsnamen in Noord-Frankrijk getuigen daar nog van. Ook na de bestuurlijke scheiding drie eeuwen geleden zijn er veelvuldige contacten blijven bestaan, zoals culturele uitwisselingen, maar ook de grensarbeid en recenter nog het winkelen over de grens.

Toch is de groeiende belangstelling aan beide zijden van de grens voor bestuurlijke samenwerking niet ingegeven door nostalgie. Integendeel, de samenwerking is resoluut gericht op de toekomst, vertrekkend van enkele pertinente vaststellingen.

Ten eerste is er de 50 kilometer lange gemeenschappelijke grens tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Een gemeenschappelijke grens betekent onvermijdelijk gedeelde problemen - zoals lucht-, water- en bodemverontreiniging - maar ook gedeelde opportuniteiten.

Wanneer die grens dan bovendien niet is gekenmerkt door een natuurlijke barrière, zoals een bergketen of een zeearm, is de wederzijdse beïnvloeding nog veel groter. De aanleg van nieuwe verkeersinfrastructuur, zoals de Kanaaltunnel of de hst in Rijsel, beïnvloedt ook het verkeer in Vlaanderen. Commerciële zones worden in de grensstreek ingeplant met de expliciete bedoeling klanten te lokken van over de grens.

De Europese integratie en de technologische evolutie hebben er ook voor gezorgd dat de oude nationale grenzen veel van hun betekenis hebben verloren. Tegelijk is in veel landen een decentraliseringsproces ingezet. Daardoor ontstaan er nieuwe grensregio's, of beter gezegd, nieuwe samenwerkingsverbanden die steunen op oude historische banden, zoals tussen West-Vlaanderen en Frans-Vlaanderen of in de regio Maas-Rijn.

Tenslotte, maar zeker niet in het minst, is er het fenomeen van de metropoolvorming rond Rijsel en recent ook vanuit Duinkerke. De jongste jaren voert de Franse overheid een actief beleid ter ontwikkeling van regionale grootsteden. Bedoeling is dat die steden een internationale uitstraling krijgen en uit de schaduw van Parijs treden. Net over de grens speelt de agglomeratie van Rijsel-Roubaix-Tourcoing, naar bevolkingsaantal de derde van Frankrijk, daarbij een voortrekkersrol. Uit haar planningsdocumenten blijkt dat ze zelf haar invloed ziet reiken tot Brussel. In elk geval stopt haar invloed niet aan de grens.

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is dan ook sprake van een grensoverschrijdend stedelijk netwerk Kortrijk-Moeskroen-Tourcoing-Roubaix-Rijsel dat potentieel structurerend is op Vlaams niveau omwille van de versterking van de economische structuur van de regio Kortrijk en Noord-Frankrijk, de versterking van de stedelijke ontwikkelingen uitgaande van Rijsel-Roubaix-Tourcoing en Kortrijk, en de versterking van de internationale verbindingen door de aanwezigheid van het hst-knooppunt in Rijsel en door de optimalisatie van het autowegennet.

1.2 Beperkingen

Dat de redenen om grensoverschrijdend samen te werken gegrond zijn, neemt niet weg dat de dagelijkse samenwerking op het terrein, ook na 15 jaar ervaring, vaak botst op hinderpalen en beperkingen. Het is belangrijk zich hiervan bewust te zijn.

Een eerste probleem is de werking zelf van alle bestuursniveaus, zowel in Frankrijk als in Vlaanderen/België. Alle vormen van beleidsvoorbereiding, -beslissing en -uitvoering zijn in de eerste plaats

uitgetekend en opgezet binnen de eigen grenzen. Dat bemoeilijkt de opzet en de uitvoering van grensoverschrijdende projecten. Die bestuurlijke opdeling kunnen we niet opheffen, maar ze kan wel minder absoluut gemaakt worden door de uitwisseling van informatie.

Bovendien is zowel in België als in Frankrijk de staatsinrichting de voorbije 30 jaar bijna permanent in evolutie geweest. In België via het proces van staatshervorming en defederalisering, in Frankrijk door de decentralisatie. Deze permanente evolutie maakt het niet eenvoudiger om een duidelijk zicht te hebben op de bevoegdheidsindeling aan de overkant van de grens. Dit betekent dat de organisatie van de samenwerking voldoende soepel moet zijn om rekening te houden met evoluties in de staatsstructuur.

De bevoegdheidsverdeling in Frankrijk is sowieso al anders dan in Vlaanderen. De bevoegdheden van een Franse *région* zijn bij voorbeeld niet te vergelijken met die van Vlaanderen, terwijl de Franse intercommunales, in tegenstelling tot de Vlaamse en Waalse, wel eigen, autonome bevoegdheden (kunnen) hebben. In veel dossiers die bij ons zonder discussie tot de Vlaamse bevoegdheden behoren, zijn aan Franse kant meerdere niveaus betrokken. Er zijn weinig exclusieve bevoegdheden, met als gevolg dat de Préfecture, de regionale vertegenwoordiging van de Franse staat, vaak een belangrijke coördinerende rol vervult.

Ten derde bestaat er een belangrijk verschil in bestuurstraditie en -cultuur. Fransen denken in het algemeen meer hiërarchisch en formalistisch dan Vlamingen. Veel contacten moeten, zeker in het begin, via het hoogste niveau verlopen. Op geregelde tijdstippen zijn formele vergaderingen op hoog niveau wenselijk, zoals het grensoverschrijdende Forum dat in oktober 2003 in Rijsel plaatsvond, gevolgd door een tweede editie in november 2005 in Kortrijk.

Tenslotte is er de taalbarrière die dreigt niet kleiner te worden. De interesse voor het Nederlands mag dan al toenemen in de Franse grensstreek, een veralgemeende, al was het maar passieve kennis van het Nederlands, is nog veraf. Ondertussen gaat de kennis van het Frans in Vlaanderen er niet op vooruit. Veel jongeren drukken zich beter uit in het Engels dan in het Frans. Structurele vormen van samenwerking kunnen in elk geval slechts op basis van gelijkwaardigheid tussen Nederlands en Frans.

1.3 Eigen sterktes en zwaktes

Net als andere evoluties die de oude vertrouwde nationale grenzen doen vervagen, zoals de Europese eenwording of de mondialisering van de economie en de communicatiemiddelen, houdt ook een grotere grensoverschrijdende samenwerking zowel kansen als bedreigingen in. Hoewel de kansen van de grensoverschrijdende samenwerking (economische ontwikkeling, schaalvoordelen, internationale uitstraling, toegang tot infrastructuur) voor de hand liggen, kan men ook niet blind zijn voor potentiële bedreigingen (sterkere concurrentie, vrees voor minorisering, aantasting van het Vlaams karakter van Vlaanderen,...).

Bij de beoordeling van die kansen en bedreigingen vertrekt Vlaanderen best van haar eigen sterktes en zwaktes. Die kunnen, op basis van verschillende recente publicaties, als volgt worden samengevat :

- Een dynamisch netwerk van vooral kleine en middelgrote ondernemingen, maar tegelijk beperkte aanwezigheid in nieuwe sectoren en weinig starters;
- Een gunstig woonklimaat, dat wel leidt tot een grote druk op het milieu;
- Een dicht netwerk van kleine en grotere stedelijke centra met goed uitgebouwde sociale, culturele en medische infrastructuur, maar geen grootstedelijke centra met Europese uitstraling en

- bijhorende dienstverlening (behalve Brussel);
- Onderwijs is internationaal geroemd voor zijn kwaliteit, maar een te hoge ongekwalificeerde uitstroom uit het leerplichtonderwijs;
- Unieke ligging als toegangspoort tot de Europese Unie, maar dreiging van congestie op verschillende plaatsen en weinig ruimte, letterlijk en figuurlijk, voor nieuwe verkeersinfrastructuur;
- Sterk toeristisch potentieel met vooral de kust en de kunststeden en troeven als meertalig ont-haal en gastronomie, maar geen sterk toeristisch „merk”.

Meer specifiek voor de grensstreek met Frankrijk moet worden opgemerkt dat daar zeker de basis-elementen voor grote internationale uitstraling (internationale luchthaven, zetels van multinationals, toonaangevende onderzoekscentra, ...) ontbreken.

1.4 Een uitdagende partner

Om tot een vruchtbare samenwerking te kunnen komen, is het goed de „overkant” te kennen, meer bepaald de Franse buurregio Nord-Pas de Calais. Met een bevolking van 4 miljoen inwoners op een oppervlakte van 12.414 km² (iets kleiner dan Vlaanderen) vormt Nord-Pas de Calais de derde industriële regio van Frankrijk, na Ile-de-France en Rhône-Alpes. De Belgisch-Luxemburgs Economische Unie is veruit de belangrijkste buitenlandse handelspartner van Nord-Pas-de-Calais, dat 350 kilometer gemeenschappelijke grens met België heeft.

De belangrijkste troeven van de regio, zoals ze door de Franse beleidsverantwoordelijken ook naar voren worden geschoven, zijn de jonge bevolking, de centrale ligging in het economische hart van West-Europa, de goede bereikbaarheid dank zij de vele nieuwe infrastructuur en het ruime aanbod aan vorming en opleiding. Dat belet niet dat het industriële verleden nog lang niet verteerd is, getuige daarvan de hoge werkloosheid, de omvangrijke sociale problemen en de aantasting van het milieu. Maar de voorbije jaren is de regio er ontegensprekelijk in geslaagd haar imago van grijs en troosteloos industriebekken te veranderen in dat van een jonge en dynamische regio. Voorlopig hoogtepunt in die transformatie was de manifestatie Lille 2004, Europese culturele hoofdstad.

Het is trouwens in en om Rijsel dat de vernieuwing het meest zichtbaar is. Rijsel heeft de ambitie uit te groeien tot een metropool van Europese allure en rekent daarbij ook het naburige Zuid-West-Vlaanderen en West-Henegouwen tot zijn metropoolgebied. Steden als Kortrijk en Doornik liggen inderdaad op nog geen 30 kilometer. En bij de recente *Appel à coopération métropolitaine* van de Franse staat is Lille Métropole Communauté Urbaine er in geslaagd om niet alleen met de Belgische partners uit Zuid-West-Vlaanderen en West-Henegouwen, maar ook met de intercommunale structuren van het vroegere mijnbekken, van Arras en van Valenciennes één gezamenlijk dossier in te dienen. Dat moet de aanzet vormen voor een metropolitaan gebied van 3,5 miljoen inwoners.

Ook al moet er op het terrein nog veel gebeuren, de dynamiek in Rijsel en omgeving is onmiskenbaar. En zelfs indien Vlaanderen daar niet actief zou aan meewerken, wordt het nog met de gevolgen van een uitdeinend stedelijk gebied over de grens heen geconfronteerd (stijgende grondprijzen in de grensstreek, toenemende Franse immigratie, etc.). In dat licht is het noodzakelijk een actief beleid te voeren ten aanzien van deze groeipool.

2. Visie en kritische succesfactoren

2.1 Visie

Grenzen vormen zowel een obstakel als een bescherming. Maar in een wereld van groeiende interdependentie wordt die bescherming meer en meer een fictie. Dat geldt zeker in een relatief dicht tot zelfs zeer dicht bevolkt gebied als de Frans-Vlaamse grensstreek, zonder natuurlijke grenzen. Blijft over de belemmering: planningsprocessen, inspraakprocedures, beleidsbeslissingen en controles, ze stoppen alle aan de grens. Dat kan leiden tot toestanden waarbij de lasten zoveel mogelijk worden uitgevoerd (bij voorbeeld, hinderlijke inrichtingen aan de grens, illegale transporten, etc.). Uitwisselingen over de grens, vaak versterkt door economische en fiscale ongelijkheden, brengen in grensstreken bovendien specifieke noden met zich mee op het vlak van transport, onthaalinfrastructuur en vorming. Daar komt bij dat er een grote wederzijdse afhankelijkheid is op het vlak van milieu.

Daarom is Vlaanderen ervan overtuigd dat het baat heeft bij samenwerking met de Noord-Franse burenen. De veranderingen die gebeuren aan de grens, willen we niet ondergaan, maar mee vorm geven. Vlaanderen dient hiertoe zelf ook de nodige initiatieven te nemen vanuit een duidelijk engagement. Vertrekpunt voor de grensoverschrijdende samenwerking is het streven naar creatie van meerwaarde voor de eigen streek, op basis van gelijkwaardigheid tussen de partners aan weerszijden van de grens.

- 1/ Het eerste niveau van samenwerking is dat van de oplossing van concrete burenenproblemen die inherent zijn aan een grensgegeven. Om dergelijke problemen op te lossen, neemt Vlaanderen contact op met alle Franse overheden die terzake bevoegd zijn. De resultaten van die contacten rond zeer concrete aangelegenheden bepalen mee de kans op slagen van de meer ambitieuze vormen van samenwerking.
- 2/ Een stap verder in de samenwerking is dat er niet enkele contacten zijn om problemen op te lossen, maar ook om kansen gezamenlijk te benutten. Het vooruitzicht op de verdwijning van de Europese binnengrenzen en de creatie van een Europees subsidieprogramma voor grensoverschrijdende projecten, Interreg, bracht overheden begin jaren '90 samen. Dit leidde tot het sluiten van verschillende samenwerkingsovereenkomsten of de vorming van grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden:
 - Intentieverklaring Vlaanderen - Nord-Pas de Calais
 - Samenwerkingsprotocol Département du Nord - Provincie West-Vlaanderen
 - Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI) met Leiedal, wvi, IEG, IDETA en Lille Communauté Urbaine rond de idee van een grensoverschrijdende metropool

Vooraf die metropoolvorming zou als een katalysator werken. De metropoolvorming biedt kansen (internationale uitstraling, ontwikkeling van hoogwaardige dienstverlening, aantrekken van internationale investeerders, innovatie) maar ook bedreigingen (gevaar voor minorisering, groeiende concurrentie, aantasting van het Vlaams karakter van Vlaanderen, toenemende druk op milieu en ruimte, stijgende vastgoedprijzen).

Dat het zwaartepunt van het metropolitaan gebied Rijsel duidelijk in Frankrijk ligt en dat ook Wallonië (via het westen van Henegouwen) betrokken partij is, maakt een actieve deelname vanuit Vlaanderen misschien niet vanzelfsprekend, maar wel des te noodzakelijker. In de Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI) bewijzen Leiedal (voor het arrondissement Kortrijk) en wvi (voor de arrondissementen Roeselare en Ieper) al 15 jaar dat ze op voet van gelijkwaardigheid met de Rijselse buur Lille Métropole Communauté Urbaine en met de Waalse partners IEG en IDETA kunnen samen denken over en werken aan een grensoverschrijdende metropool. Dat denkwerk mondde in 2002 uit in een gezamenlijke Strategie voor de grensoverschrijdende Frans-Belgische metropool. In dat gebied wonen 1,9 miljoen inwoners, van wie 500.000 in de drie betrokken West-Vlaamse arrondis-

sementen.

De Appel à la coopération métropolitaine die de Franse regering in juni 2004 lanceerde, gaf aanleiding tot de definitie van een Grootstedelijk Gebied van Lille dat reikt tot Arras, Cambrai en Valenciennes. Voor het eerst erkennen de intercommunale autoriteiten van het gebied ten zuiden van Rijsel de leidende rol van Rijsel voor de hele regio. Naast Leiedal en wvi als volwaardige partners, is de provincie West-Vlaanderen hier geassocieerde partner. Het Grootstedelijk Gebied van Lille vervangt niet de GPCI en wordt ook geen nieuwe structuur, het beoogt „metropolitane” projecten te definiëren die in de periode 2007-2013 zouden kunnen worden gerealiseerd met Franse en Europese financiële steun. Formele engagementen hierover zijn er echter nog niet. Het Grootstedelijk Gebied van Lille telt 3,5 miljoen inwoners.

Aan de rest van de Frans-Vlaamse grensstreek (Westhoek en Kust) staat een permanente overlegstructuur tussen de lokale overheden nog in de kinderschoenen. In 2005 is het Grensoverschrijdend Samenwerkingsplatform West-Vlaanderen / Flandre-Dunkerque-Côte d' Opale opgericht tussen de provincie West-Vlaanderen, de wvi, het Westhoekoverleg en RESOC Westhoek aan Vlaamse kant en Dunkerque Grand Littoral Communauté Urbaine, Pays des Moulins de Flandre, Pays Coeur de Flandre, Agence d' Urbanisme de la région Flandre-Dunkerque en de Syndicat Mixte de la Côte d' Opale (SMCO) aan Franse kant.

Bijna gelijktijdig is op initiatief van de SMCO ook een kandidatuur ingediend in het kader van de *Appel à coopération métropolitaine*, met steun van de wvi en de provincie West-Vlaanderen. De „Metropool Vlaanderen-Côte d' Opale” is geografisch zeer ruim, van Montreuil tot Knokke en vormt een veel minder verstedelijkt gebied dan de Rijselse metropool. De definiëring van dit gebied is aan Franse kant ook minder vernieuwend, want de SMCO verenigt al langer de verschillende lokale overheden. Het is dan ook duidelijk de SMCO die dit verhaal trekt. Sinds dit jaar zijn de wvi en de provincie West-Vlaanderen ook geassocieerde partners van de SMCO.

De betrokkenheid van het Vlaamse bestuursniveau bij die subregionale samenwerkingsverbanden is tot op heden beperkt tot deelname aan bepaalde technische werkvergaderingen, maar zonder politiek engagement. Ook de Franse staat is niet rechtsreeks betrokken bij die samenwerkingsverbanden, maar zij creëert wel gunstige omstandigheden voor die samenwerking door de uitbouw van intercommunale structuren met verregaande bevoegdheden en dito budgetten en de aanwezigheid van de diensten van de Préfecture in Rijsel die een actieve rol speelt in de grensoverschrijdende samenwerking. De Préfecture begeleidt of stuurt initiatieven als de al eerder genoemde *Appel à coopération métropolitaine*, de Frans-Belgische parlementaire werkgroep, het Frans-Belgisch Interregionaal Forum of de *droit à l' expérimentation transfrontalière* (het voornemen dat lokale autoriteiten tijdelijk en bij wijze van experiment kunnen afwijken van wettelijke of reglementaire voorschriften).

In Vlaanderen zijn de omstandigheden anders. Het grondgebied is veel kleiner en er zijn minder bestuurlijke tussenniveaus, waardoor men voor concrete dossiers snel bij het centrale gezag in Brussel moet aankloppen.

Vlaanderen houdt rekening met die andere bestuurlijke inrichting en administratieve organisatie dan Frankrijk in zijn beleid ten aanzien van Noord-Frankrijk. De Vlaamse overheid engageert zich daarom om actief mee te werken aan de grensoverschrijdende samenwerking, in nauw contact met de gemeenten in de grensstreek, de intercommunales Leiedal en wvi en de provincie West-Vlaanderen, en daarbij haar beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

De Vlaamse overheid zal deelnemen aan de werkzaamheden van de Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI) en het Grensoverschrijdend Platform West-Vlaanderen / Flandre-Dunkerque-Côte d' Opale, zonder de coherentie van het Vlaamse beleid over het hele grondgebied uit het oog te verliezen.

Het proces van metropoolvorming in Noord-Frankrijk, dat tot uiting komt in de twee grensoverschrijdende dossiers van Appel à coopération métropolitaine, zal Vlaanderen actief opvolgen.

3/ Een nog verdergaande vorm van samenwerking is dat plannen ook gezamenlijk worden opgesteld en uitgevoerd, met andere woorden, dat er een vorm van gemeenschappelijk bestuur komt. Pierre Mauroy, gewezen eerste minister, voorzitter van Lille Métropole Communauté Urbaine en van de GPCI, pleit al enkele jaren voor de oprichting van een district européen voor de Frans-Belgische metropool. De Franse regering schaarde zich in haar plan 50 grands projets pour une France attractive dans une Europe dynamique twee jaar geleden eveneens achter het voornemen om tot zo'n gezamenlijk beheer en overleg te komen.

„De bestaande instrumenten volstaan niet om tot een echte ontwikkeling van de grensoverschrijdende samenwerking in de Frans-Belgische metropool te komen. Op korte termijn kan het Lokaal Samenwerkingsverband voor Grensoverschrijdende Samenwerking (LSGS), mogelijk door het Akkoord van Brussel van 2002, soelaas brengen voor het opzetten van concrete projecten of het leveren van diensten. Maar meer ingewikkelde projecten zullen een zo breed mogelijk partnerschap vereisen. Vandaar de nood aan een kwalitatieve sprong voorwaarts. (...) Het is noodzakelijk dat we resoluut werk maken van de oprichting van een specifiek beheersorgaan om van gedachten te wisselen en beslissingen te nemen op het niveau van de eurometropool. De oprichting daarvan moet geleidelijk gebeuren, door gebruik te maken van de organen die reeds bestaan. Er is tevens een technisch orgaan nodig dat de nodige analyses kan verrichten en de debatten voorbereiden. Dat orgaan zou de vorm kunnen aannemen van een grensoverschrijdend agentschap”, aldus de beslissing van het Comité Interministériel d' Aménagement et de Développement du Territoire (CIADT) van 18 december 2003.

In het licht van die Franse stellingen en de inwerkingtreding van het Frans-Belgische Akkoord op de grensoverschrijdende lokale samenwerking, gesloten in september 2002, lieten de provincie West-Vlaanderen en de intercommunales wvi en Leiedal een studie uitvoeren door de Leuvense professor Jan Wouters naar de verschillende mogelijke juridische structuren voor grensoverschrijdende samenwerking. Daaruit bleek alvast dat juridische structuren vastgelegd in het bilateraal Akkoord de voorkeur verdienen op nationale, in casu Franse, rechtsvormen, zoals het district européen.

Daarmee is vanzelfsprekend nog niks gezegd over de politieke opportuniteit van een coördinerend grensoverschrijdend orgaan met deelname van alle betrokken overheden, inclusief Vlaanderen. Het thema van de gouvernance is één van de onderwerpen waar de Frans-Belgische werkgroep zich over buigt. Ter voorbereiding van de eerste vergadering van die werkgroep is aan Vlaamse kant een denkoefening gehouden, waaruit bleek dat er fundamentele vragen moeten worden beantwoord vooraleer het zo ver is:

- Wil Vlaanderen meestappen in zo'n structuur?
- Kan Vlaanderen meestappen of zijn er wettelijke bezwaren?
- Voor welk gebied moet er zo'n „gouvernance” komen?
- Welke zijn de budgettaire consequenties?

Gelet op het belang van de ontwikkelingen op de schaal van het metropoolgebied Rijsel-Kortrijk-Moeskroen-Doornik zal de Vlaamse overheid de creatie van gemeenschappelijke beheersorganen voor een grootschalig lokaal samenwerkingsverband in dit gebied actief opvolgen. Zij zal samen met de andere partners onderzoeken hoe een dergelijk “Eurodistrict” kan worden georganiseerd en hoe Vlaanderen hierin kan participeren. Daarbij zal onder meer rekening worden gehouden met de implicaties op het vlak van binnenlandse aangelegenheden en met de budgettaire impact van het Eurodistrict.

2.2 Kritische succesfactoren

Bij de concretisering van die visie kan Vlaanderen zich laten leiden door enkele kritische succesfactoren zoals professor Frank Baert ze in zijn studie „Noord-Frankrijk en (West-)Vlaanderen: partners voor de toekomst” uit 2000 naar aanleiding van 10 jaar grensoverschrijdende samenwerking definieerde.

2.2.1. Eigen sterktes verder ontwikkelen

Grensoverschrijdende samenwerking staat niet gelijk met het zich inschrijven in Franse ontwikkelingsplannen. Vlaanderen moet zelf zijn eigen troeven uitspelen en ontwikkelen. Pas dan kan grensoverschrijdende samenwerking ook daadwerkelijk een meerwaarde bieden.

Frankrijk kijkt op naar de meertaligheid van onze bevolking, het netwerk van dynamische kmo's en de kwaliteit van onze woon- en leefomgeving. Deze zaken moet Vlaanderen blijven behartigen. Dat is in de eerste plaats een interne, Vlaamse opdracht, maar speelt ook een rol in de samenwerking met de Fransen. Initiatieven tot samenwerking moeten die troeven versterken, niet verzwakken.

2.2.2. Complementariteit zoeken

In een constructieve samenwerking tussen burens mag concurrentie natuurlijk niet domineren. Er moet in de eerste plaats worden gezocht naar complementariteit, waarbij beide partners elkaars troeven kunnen aanvullen. Complementariteit heeft vele dimensies: elkaars leemtes aanvullen, verschillende of zelfs gelijkaardige competenties samenbrengen om gezamenlijk nog sterker te worden, aansluiting bieden op elkaars projecten (ook letterlijk, op wegen en spoorwegen) en inspelen op het aanbod van de ander.

Een mooi voorbeeld van leemtes aanvullen is er zeker op het vlak van de arbeidsmarkt. Studies geven aan dat Vlaanderen, en zeker West-Vlaanderen, binnen afzienbare tijd met een structureel tekort aan arbeidskrachten dreigt te kampen in bepaalde sectoren, terwijl er net over de grens een grote werkloosheid heerst. Ondanks de vele praktische moeilijkheden (taal en andere) is het aantal Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen op 15 jaar tijd zowat vertienvoudigd tot zo'n 5.000.

2.2.3. Samenwerking stimuleren

Samenwerking is geen doel op zich. Ze vergt een aanzienlijke inzet van tijd en middelen die slechts te rechtvaardigen is indien er voor beide partners een meerwaarde is. Daarom kan niet rond alles en nog wat worden samengewerkt. Er moet met andere woorden bij elk concreet voornemen worden afgewogen of het de inspanning waard is. Bij voorbaat is geen enkel project tot samenwerking uitgesloten, maar in de praktijk moeten keuzes worden gemaakt in functie van de beschikbare middelen en de te verwachten resultaten.

2.2.4. Betrokkenheid creëren

Zonder betrokkenheid van de juiste bestuursniveaus zijn de mooiste plannen en de beste voornemens tot mislukken gedoemd. Dat geldt niet in het minst voor het Vlaamse beleidsniveau, want voor veel concrete projecten is de Vlaamse overheid aan onze kant van de grens de bevoegde autoriteit. De Vlaamse overheid is er zich van bewust dat de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk voor de

ruime grensstreek geen luxe of modegril is, maar een essentieel element in elke toekomstvisie.

De samenwerking moet worden beoordeeld vanuit een ruimer Europees perspectief waarbij de vaststelling is dat stadsregio's zich meer en meer opwerpen als motor en draagvlak voor nieuwe sociaal-economische en culturele ontwikkelingen.

„Dans le transfrontalier, il faut de l'audace et de la patience”, verklaarde ooit Pierre Mauroy, de drijvende kracht achter de grensoverschrijdende samenwerking vanuit Frankrijk. Lef om buiten de begane paden te treden, om letterlijk en figuurlijk grenzen te overschrijden. Maar tegelijk ook geduld, want de te overwinnen hindernissen zijn dubbel zo groot als in binnenlandse dossiers door de vele Franse partners die bij elk concreet dossier betrokken zijn.

Hierbij zijn er *twee belangrijke randvoorwaarden*.

Ten eerste, het *taalgebruik*. Dat de informele contacten bijna uitsluitend in het Frans verlopen, belet niet dat voor Vlaanderen het Nederlands en Frans op voet van gelijkheid staan. Dat betekent concreet dat niet alleen alle officiële documenten in het Nederlands voor handen zijn, maar ook dat bij voorbereidende vergaderingen tweetaligheid de regel moet zijn, zowel van de verslagen of werkdocumenten als van de besprekingen zelf.

Ten tweede, het vermijden van interne tegenstrijdigheden. Op hetzelfde soort vragen vanuit het Duinkerke of het Rijselse moet een éénduidig antwoord van Vlaanderen komen.

2.2.5. Inspelen op de metropoolvorming

De metropoolvorming is ongetwijfeld het meest uitdagende aspect van de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk. Het gaat vooralsnog hoofdzakelijk over het metropoolvormingsproces rond Rijsel. In het kader van de appel à métropolisation door de Franse staat heeft weliswaar ook de Duinkerke regio zich kandidaat gesteld, maar het denken over en het werken aan de metropoolvorming is in Duinkerke van veel recentere datum dan in Rijsel. Bovendien is Duinkerke en omgeving inzake bevolkingsaantal een heel stuk kleiner dan Rijsel, hetgeen vanzelfsprekend niets afdoet van de waarde van de ontwikkelingen in dat gebied.

Definitie:

Metropoolgebieden concentreren een hoge toegevoegde waarde, met hoofdkantoren van mondiale bedrijven en een sterke aanwezigheid van zakelijke diensten op internationaal niveau. De kwaliteit van het cultureel en historisch patrimonium en van het stedelijk en natuurlijk landschap is een steeds belangrijker troef voor de metropolen, zowel voor hun toeristische attractiviteit, hun economische vitaliteit als hun internationale uitstraling. Door de tertiairisering en mondialisering van de economie en de nieuwe communicatiemogelijkheden hebben de metropoolgebieden, ondanks de desindustrialisatie, hun relatieve economische positie ten opzichte van andere Europese regio's versterkt: ze vormen tot op vandaag de belangrijkste knooppunten van economische informatie, van onderzoek en vernieuwing.

Critici zullen terecht opmerken dat Rijsel en omgeving nog lang niet presteert als bijvoorbeeld Brussel, hoewel het van vergelijkbare grootte is: Rijsel heeft minder Europese en mondiale hoofdkantoren, geringe internationale bekendheid, een beperkt aanbod van vier- en vijfsterrenhotels, geen grote luchthaven, en zo verder. Dat neemt niet weg dat er de jongste jaren een opmerkelijk dynamisme uitgaat van de stad.

In dat grensoverschrijdend metropoolvormingsproces zijn niet zozeer de onderwerpen verschillend te

genover elders in het metropoolgebied, maar wel de intensiteit van de contacten. Maar in plaats van de ontwikkelingen en plannen aan beide zijden van de grens in de mate van het mogelijke op elkaar af te stemmen, is het hier de bedoeling om die ontwikkelingen en plannen waar mogelijk samen op te zetten en vorm te geven. Niet toevallig is het ontwerpen van een nieuw beleidskader één van de vier prioriteiten in de „Strategie voor een grensoverschrijdende metropool” die de Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI/COPIT) vier jaar geleden voorstelde.

De politieke impulsen voor de metropoolvorming kwamen tot nu toe vooral uit Frankrijk. Door een actievere betrokkenheid wil Vlaanderen in de toekomst ook zelf aan de kar duwen vanuit de overtuiging dat Vlaanderen bij de metropoolvorming te winnen heeft. De schaalvergroting, de hoogwaardige voorzieningen, de internationale uitstraling en de betere bereikbaarheid die met de metropoolvorming gepaard gaan, zijn kansen die Vlaanderen niet mag laten liggen.

2.2.6. Werken aan structuren

De afgelopen 15 jaar zijn veel instellingen, structuren en instrumenten met (West-)Vlaamse inbreng in het leven geroepen voor grensoverschrijdende bestuurlijke samenwerking:

- Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering in Parijs;
- Frans-Belgisch akkoord inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen (16 september 2002);
- Europees juridisch instrument voor territoriale samenwerking (in voorbereiding);
- De Belgisch-Franse parlementaire werkgroep (opgericht in november 2005): deelname van 2 Vlaamse parlementsleden en één Nederlandstalig lid van het federale parlement;
- Diverse politieke intentieverklaringen: Vlaanderen - Nord-Pas de Calais, Provincie West-Vlaanderen - Département du Nord, Grensoverschrijdend samenwerkingsplatform Westhoek - Flandre-Dunkerque-Côte d' Opale;
- Intercommunales Leiedal en wvi in het samenwerkingsverband Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI/COPIT (sinds 1991);
- Opvolging van concrete samenwerkingsprojecten (zie lijst in bijlage) door een begeleidingscomité (vertegenwoordigers van Franse staat, Région Nord-Pas de Calais, département du Nord, Vlaamse overheid, Franse Gemeenschap/Waals Gewest, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, federale overheid, Provincie West-Vlaanderen) Dit begeleidingscomité bereidt eveneens het "Forum voor Belgisch-Franse Interregionale Samenwerking" voor (Rijsel 2003, Kortrijk 2005);
- Regionaal Overleg Metropool (voornaamste Vlaamse institutionele actoren, initiatief van de Vlaamse intercommunales in GPCI);
- Vorming van een overlegplatform van de civiele maatschappij van Zuid-West-Vlaanderen als gesprekspartner voor de Rijselse civiele maatschappij (zie hieronder);
- Export Vlaanderen: Vlaams Economisch Vertegenwoordiger in Rijsel;

Daar dient nog het Belgisch consulaat-generaal te worden aan toegevoegd, dat al langer is gevestigd in Rijsel en een belangrijke rol speelt in de contacten met Noord-Franse overheden.

Aan Franse zijde zijn er ook nog een aantal eigen fora en instrumenten met grensoverschrijdende werking:

- Comité Grand Lille (informeel overleg- en impulsorgaan);
- Conseil de développement van Lille Métropole (de georganiseerde civiele maatschappij);
- „Appel à la coopération métropolitaine” (ACOM) van de Délégation de l'Aménagement du territoire et à l'action régionale (DATAR) ter ontwikkeling van regionale metropolen buiten Parijs, waarvoor zowel Rijsel als Duinkerke zich hebben kandidaat gesteld, en worden geselecteerd.

Verschillende Franse, Vlaamse en Waalse overheden werken daarenboven samen voor het beheer van het Interreg IIIA-programma Frankrijk-Wallonië-Vlaanderen. Tenslotte zijn er ook talrijke ad hoc samenwerkingen tussen vakadministraties, openbare instellingen en lokale besturen rond specifieke grensoverschrijdende dossiers.

Een veelheid aan initiatieven en instanties dus, waardoor het moeilijk wordt het overzicht te bewaren en efficiënt mensen en middelen in te zetten. Vandaar dat de Vlaamse Regering in maart 2005 besloot een Vlaams coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking aan te stellen met volgende taken:

- de Vlaamse regering bijstaan bij de uitwerking van een strategie ten aanzien van Noord-Frankrijk en de uitvoering ervan mee begeleiden
- voorstellen aan de regering formuleren voor een werkzame coördinatie met alle betrokken overheden, inclusief de intercommunales en gemeentelijke structuren aan Vlaamse zijde en die coördinatie organiseren
- op elkaar afstemmen en verzekeren van de Vlaamse aanwezigheid en contacten in Noord-Frankrijk. Ten dien einde een voorstel formuleren aan de Vlaamse regering
- ondersteunen van de diverse Vlaamse overheden en instanties, inclusief de intercommunale en gemeentelijke structuren, die betrokken zijn in de grensoverschrijdende en interregionale samenwerking met Noord-Frankrijk. Tevens voor alle beleidsdomeinen in het kader van deze samenwerking optreden als verbindingspersoon met de Vlaamse overheden en diensten, met inbegrip van de vertegenwoordiger van de Vlaamse regering in Frankrijk
- op geregelde tijdstippen verslag uitbrengen aan de minister voor buitenlands beleid van zijn activiteiten alsook van de ontwikkelingen die relevant zijn voor en in de grensoverschrijdende samenwerking. Desgevallend nieuwe opportuniteiten identificeren en meedelen.
- de Vlaamse parlementsliden in de Frans-Belgische parlementaire werkgroep administratief en inhoudelijk ondersteunen, voor hen de verbindingsfunctie verzekeren met de diverse betrokken Vlaamse overheden en hun werkzaamheden opvolgen

Aan het in 2005 opgerichte ministerieel comité voor grensoverschrijdende samenwerking, kunnen, via de Vlaamse coördinator, de belangrijkste vragen en verzuchtingen ten aanzien van de Vlaamse overheid worden voorgelegd en afspraken worden gemaakt over de verdere opvolging. Dat moet beletten dat sommige zaken zonder verder gevolg blijven liggen, en kan ervoor zorgen dat concrete grensoverschrijdende problemen worden opgelost, maar integendeel voor een gecoördineerde en dynamische aanpak zorgen.

Omgekeerd kan er vanuit de Vlaamse beleidsdomeinen worden meegedeeld hoever het staat met de belangrijkste dossiers. Dat laatste is belangrijk voor de informatiedoorstroming naar het terrein.

2.2.7. Knelpunten aanpakken

In de bovenstaande punten zijn verschillende knelpunten aangehaald: taal- en cultuurverschillen, gebrek aan betrokkenheid, institutionele heterogeniteit, gebrek aan informatie en communicatie. Het heeft geen zin die te proberen te ontkennen, integendeel. Het is best om deze duidelijk te benoemen, ermee rekening te houden en, waar mogelijk, weg te werken.

De grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk is voor Vlaanderen geen kwestie van ondergaan, maar van actief participeren en zelf initiatieven nemen vanuit een duidelijk engagement. De volgende richtlijnen voor het beleid worden afgeleid uit deze visie.

3. Richtlijnen voor beleid

3.1 Coördinatie en overleg

Er bestaan al heel wat grensoverschrijdende contacten, vaak gegroeid vanuit de grensstreek zelf en gedragen door de lokale autoriteiten (gemeenten/intercommunales en provincie). Naast de formele contacten tussen overheden of overheidsdiensten, zijn er ook nog de contacten tussen actoren op het middenveld (sociale partners, instellingen voor hoger onderwijs, culturele verenigingen, ziekenhuizen), al of niet financieel ondersteund door het Europees subsidieprogramma Interreg.

Het is niet de bedoeling vanuit Vlaanderen om al die initiatieven te overkoepelen en zo het dynamisme in de grensstreek af te remmen of te fnuiken. Wel moet Vlaanderen erover waken dat zijn betrokkenheid zo efficiënt mogelijk georganiseerd is, dat zijn beleid ten aanzien van de verschillende deelgebieden aan de grens coherent is en dat er geen versnippering optreedt.

Zoals hoger aangegeven, onderscheiden we drie types van samenwerking.

- 1) Voor overleg rond concrete problemen speelt de coördinator een belangrijke rol. Hij signaleert aan de Vlaamse overheid problemen die hem op het terrein worden gemeld, en is het aanspreekpunt voor de Vlaamse diensten die bij een concreet probleem zijn betrokken. Om de contacten tussen de coördinator en de Vlaamse administratie te vergemakkelijken, zal de administratie Buitenlands Beleid per beleidsdomein een lijst van contactpersonen voor grensoverschrijdende samenwerking opstellen.
- 2) Voor sommige materies (zie verder) is het wenselijk dat er structureel overleg is. Dat overleg wordt gevoerd en opgevolgd door de bevoegde ministers. Waar mogelijk wordt gewerkt via bestaande structuren, zoals de Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI) of het Grensoverschrijdend Platform West-Vlaanderen / Flandre-Dunkerque-Côte d' Opale. Ook het proces van metropoolvorming in Noord-Frankrijk, zoals dat tot uiting komt in de Appel à coopération métropolitaine, wordt door Vlaanderen actief opgevolgd. De coördinator kan behulpzaam zijn bij het zoeken van de geschikte Franse contactpersonen en wordt op de hoogte gebracht van eventuele beslissingen. Met het oog op zo efficiënt mogelijke werking, maakt de Vlaamse coördinator een lijst op van alle formele grensoverschrijdende contacten waarbij Vlaanderen al is betrokken.
- 3) De creatie van een politieke stuurgroep voor gezamenlijke planning en beleid, vergezeld van een agentschap ter beleidsvoorbereiding en -uitvoering, in het grensgebied (het zogenaamde "Eurodistrict") is een ambitieus project dat verder dient te worden onderzocht. Op dit ogenblik is het concept van een "Eurodistrict" te vaag om als Vlaamse overheid al een concreet standpunt te kunnen innemen. De Vlaamse regering volgt de evoluties terzake op de voet op, en zal zich, na overleg op initiatief van de minister bevoegd voor Buitenlands Beleid, uitspreken over hoe een dergelijk "Eurodistrict" kan worden georganiseerd en hoe Vlaanderen hierin kan participeren. Daarbij zal onder andere rekening worden gehouden met de implicaties op het vlak van binnenlandse aangelegenheden en met de budgettaire impact van het Eurodistrict.

3.2. Inhoudelijke thema's

De afwezigheid van een natuurlijke grens tussen Vlaanderen en Frankrijk en de relatief hoge bevolkingsdichtheid in de grensstreek nopen Vlaanderen om rond een aantal thema's met Frankrijk tot afspraken te komen, gewoon omdat ze grensoverschrijdend zijn: water- en luchtverontreiniging stoppen niet aan de grens, hypermarkten in de grensstreek trekken klanten van de overkant aan en grote verkeersin-

frastructuur in Noord-Frankrijk, zoals de Kanaaltunnel, creëert bijkomend wegvervoer in Vlaanderen. Daarnaast zijn er heel wat beleidsdomeinen waar grensoverschrijdende samenwerking meerwaarde kan bieden. Het belangrijke thema van politionele en civiele veiligheid wordt hier niet behandeld omdat dit een bevoegdheid van de federale overheid is.

3.2.1. Ruimtelijke planning

Situatie

Als gevolg van de Europese integratie en de internationalisering in het algemeen werken ruimtelijke processen en beslissingen aan de ene zijde van de grens steeds sterker door aan de andere zijde. De grensoverschrijdende uitdagingen voor het Vlaams ruimtelijk beleid zijn van tweeërlei aard: ten eerste is het voor een succesvolle uitkomst van de eigen planprocessen nodig het buurgewest of buurland op een gepaste wijze te betrekken, ten tweede kunnen buurgewesten en buurlanden beslissingen nemen die impact hebben op het Vlaams (ruimtelijk) beleid.

Specifiek aan de grens met Frankrijk is vooral de ruimtelijke dynamiek en druk die uitgaat van Rijsel, voelbaar. De Franse regering beschouwt Rijsel als één van de te ontwikkelen regionale metropolen buiten Ile-de-France (Parijs). Dat uit zich onder meer op het vlak van infrastructuur, met de geplande autoweg A24 (Liaison Autoroutière Amiens-Lille-Belgique/LAALB) tussen Amiens en de Belgische grens die de bestaande A1 Rijsel-Parijs en de Rijselse agglomeratie moet ontlasten van een deel van het transitverkeer van en naar de Benelux. Verder bestaat een veelheid aan minder gewichtige dossiers die vaak op lager schaalniveau spelen, maar waar juist wegens het bestaan van de grens soms ondersteuning of sturing nodig is vanuit Vlaams niveau.

Probleemstelling

Tot op heden is er geen overkoepelend (ambtelijk en politiek) overleg voor ruimtegebonden dossiers tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk (en Wallonië in het kader van de Rijselse metropool). Er is gebrek aan een transversaal, grensoverschrijdend overleg voor wat de grensoverschrijdende planning betreft.

Aanpak

- De Vlaamse coördinator heeft, op vraag van de minister van Ruimtelijke Ordening, de verschillende betrokken Vlaamse instanties _ Vlaanderen, provincie West-Vlaanderen, gemeenten/intercommunales _ bijeengebracht met het oog op de organisatie van een structureel overleg tussen Noord-Frankrijk, (Wallonië) en Vlaanderen over ruimtelijke aangelegenheden. Bedoeling is te komen tot een gecoördineerd Vlaams voorstel daarvoor, dat dan aan Frankrijk (en Wallonië) kan worden voorgelegd.
- De werkzaamheden van dit grensoverschrijdend overleg spitsen zich in de eerste plaats toe op grensoverschrijdende planconsultatie en op de invulling van het grensoverschrijdend stedelijk netwerk „Metropool Rijsel”.
- De grensoverschrijdende vergaderingen zullen vooraf worden voorbereid door de verschillende Vlaamse betrokkenen om zoveel mogelijk met een eenduidig Vlaams standpunt aan het grensoverleg te kunnen deelnemen.
- De Vlaamse overlegstrategie van grensoverschrijdende samenwerking op vlak van ruimtelijke ordening moet gericht zijn op het maximaal realiseren van de Vlaamse beleidsvisie, door gerichte ondersteuning van de gemeenschappelijke voordelen (win-win situatie) en door voldoende wederzijdse afstemming van de grensoverschrijdende tegenstellingen in het andere geval.

3.2.2. Water en milieu

Situatie

De grens tussen Vlaanderen en Frankrijk is het resultaat van eeuwen geschiedenis en politieke beslissingen en komt geenszins overeen met de geografische en ecologische realiteit. De stroombekkens en landschappen lopen door over de grens. Het bestaan van die grens is een belangrijke hinderpaal voor het efficiënt beheer van de natuurlijke rijkdommen en voor de bestrijding van de nadelige effecten van menselijke activiteiten, zoals industrie en verkeer, of van natuurfenomenen, zoals overstromingen.

Probleemstelling

Zowel in de voorbereidende vergaderingen voor Interreg III, in de grensoverschrijdende strategie voor de metropool, opgesteld door de GPCI in het kaderdocument van de Aire Métropolitaine de Lille als in de samenwerkingsinitiatieven tussen de Provincie West-Vlaanderen en de Franse Westhoek in het kader van het Grensoverschrijdend Samenwerkingsplatform West-Vlaanderen / Flandre - Dunkerque - Côte d'Opale komt water dan ook als een van de prioritaire thema's naar voor.

In zowel het Leie- als het IJzerbekken zijn er af en toe overlegmomenten tussen Vlaamse en Franse partners, maar van een gezamenlijk beheer is zeker nog lang geen sprake. Grootste grensoverschrijdende bekommernis aan Vlaamse zijde in het IJzerbekken is de afwatering in geval van hoge waterstanden, hetgeen nu soms problemen oplevert. Meer algemeen wordt vanuit Vlaanderen aangedrongen op een doeltreffend alarmsysteem wanneer er een probleem is met de waterafvloeiing.

Een ander aandachtspunt is dat van milieuklachten en inspraak bij vestiging van hinderlijke inrichtingen in de grensstreek. Er bestaat momenteel geen afsprakenkader om grensoverschrijdende milieuklachten te behandelen. Ook ontbreekt een afspraak tussen Vlaanderen en Frankrijk over de inspraak bij Milieu Effecten Rapport (MER)-plichtige activiteiten binnen een zone van vijf kilometer van de grens.

Een zeer specifiek probleem is dat van de spreiding van bedrijfseigen mest door Vlaamse boeren op bedrijfseigen gronden die ze in bezit hebben in Frankrijk. Hoewel het hier dus niet gaat om mestexport, blijkt het transport naar Frankrijk van die mest toch niet te kunnen.

Tenslotte moet ook een verdere ontwikkeling van het geïntegreerd kustzonebeheer gebeuren in samenwerking met de Franse (en Nederlandse) burens.

Aanpak

- Gezien de wijd verspreide vraag in de grensstreek naar structureel overleg met de burens rond water, neemt de minister bevoegd voor Leefmilieu het initiatief een voorstel van structureel overleg rond water voor te leggen aan Noord-Frankrijk (en Wallonië), rekening houdende met de ervaringen die reeds zijn opgedaan en de contacten die reeds bestaan
- Verder zal de Vlaamse regering haar inspanningen opvoeren om het probleem van de grensoverschrijdende milieuklachten en het grensoverschrijdend mesttransport op te lossen
- Vragen rond kustzonebeheer worden behandeld door het Coördinatiepunt Geïntegreerd beheer van kustgebieden in Oostende

3.2.3. Transport en mobiliteit

Situatie

De aanleg van nieuwe verkeersinfrastructuur is een van de meest zichtbare tekenen van de transformatie die de regio Nord-Pas de Calais ondergaat. De voorbije vijftien jaar zijn nieuwe autosnelwegen aangelegd (A16, A26), is de Kanaaltunnel in gebruik genomen en is Rijsel uitgegroeid tot een knooppunt

voor de hogesnelheidstrein, met rechtstreekse verbindingen naar Parijs en de rest van Frankrijk, naar Brussel en naar Londen. En er liggen al nieuwe plannen op tafel, waarvan de meest in het oog springende de A24 (*Liaison Autoroutière Amiens-Lille-Belgique*) en het kanaal Seine-Schelde zijn. Het aanbod van die nieuwe infrastructuur, gecombineerd met het wegvallen van de Europese binnengrenzen en de toenemende grensoverschrijdende contacten, hebben geleid tot toenemend (weg)verkeer aan de Frans-Vlaamse grens.

Probleemstelling

Tijdens de vorige legislatuur werd een werkgroep in het leven geroepen die de transportdossiers tussen Frankrijk en Vlaanderen/België moet coördineren. Deze werkgroep, waarin de Vlaamse mobiliteitscel, de administratie Wegen en Verkeer en de administratie Ruimtelijke Ordening vaste deelnemers zijn, komt sindsdien ongeveer om de twee maanden samen.

Er is afgesproken in eerste instantie een aantal projecten prioritair te behandelen:

- LAALB (*Liaison Autoroutière Amiens-Lille-Belgique*);
- Verbetering van de as Ieper-Poperinge-Steenvoorde (A25);
- Verbetering van de binnenvaart Deûle-Leie (zie ook Seine-Schelde);
- Hiërarchisering en categorisering van de transportnetwerken;
- Verbetering van de spoorwegverbinding Kortrijk-Lille;
- Afvoer van watermassa bij hoogwaterstanden;
- Veiligheid van het scheepvaartverkeer in het Kanaal en de Noordzee.

Dat laatste punt wordt inmiddels apart behandeld tussen de bevoegde administraties, evenals het project Seine-Schelde, dat is opgenomen als één van de prioritaire Europese TEN-projecten. Dat kanaal met groot gabarriet zal over een afstand van 106 kilometer het Seine-bekken verbinden met dat van de Schelde, van Compiègne tot het kanaal Duinkerke-Schelde, ter hoogte van Cambrai.

Met betrekking tot de LAALB waren er in de loop van 2005 een aantal verkennende overlegmomenten. Op 1 december 2005 werd overeengekomen om op administratief niveau (binnen de eerder geciteerde werkgroep) een voorstel van conventie en bestek voor studie voor de aanleg van de LAALB voor te bereiden. Verwacht wordt dat deze werkgroep in de komende weken dit voorstel finaliseert, waarna het voor intern overleg en ter ondertekening aan de betrokken partijen zal worden voorgelegd.

De huidige klassieke grensoverschrijdende treinverbinding vanuit Kortrijk naar Rijsel is traag (29 à 37'), weinig frequent en vrij duur in vergelijking met gelijkaardige binnenlandse treindiensten. De verschillende functies die de trein moet vervullen in Noord-Frankrijk (lokale trein) en België (InterCity-verbinding) maakt de doorgaande verbinding onaantrekkelijk, zeker als voortransport naar het HST-station in Rijsel. Dat het Akkoord van Brussel aangaande geschikte juridische structuren voor lokale, grensoverschrijdende samenwerking niet van toepassing is op openbare bedrijven als De Lijn of de NMBS (en hun tegenhangers aan Franse kant) kan eventueel ook een rem zijn op beter grensoverschrijdend openbaar vervoer.

Vastgesteld kan worden dat niet alle grensdossiers inzake transport en mobiliteit binnen de werkgroep aan bod komen. Belangrijke dossiers zijn zeker de grensoverschrijdende bus- of tramverbindingen, de westelijke ring om Menen, kleinere wegen en, op langere termijn, de ontwikkeling van de Ijzeren Rijn via West-Vlaanderen naar de Kanaaltunnel.

Tenslotte is er in het grensoverschrijdend verstedelijkte gebied nood aan specifiek overleg en onderzoek waaraan, gezien de bevoegdheden, deelname van het Vlaams Gewest onontbeerlijk is. In haar studie naar mobiliteit en bereikbaarheid in het kader van het project „Grootstad” definieerde de GPCI/COPIT vier thema's:

- De strategische plaatsen van optimale bereikbaarheid
- Studie openbaar vervoer: welk soort van verbindingen moeten met welk soort openbaar vervoer worden gerealiseerd?
- Een grensoverschrijdende visie op de wegeninfrastructuur
- Studie recreatief fietsrouteplan

Aanpak

- De werkzaamheden van de werkgroep worden verder gezet en sterk opgevolgd door de minister(s) bevoegd voor Openbare Werken en Mobiliteit. Ook over kleinere wegen en over het grensoverschrijdend bus- en tramvervoer moet er overleg komen tussen Vlaanderen en de bevoegde Franse autoriteiten.
- Een absolute prioriteit inzake mobiliteit is de ontwikkeling van de spoorverbinding Kortrijk-Rijsel, de enige bestaande spoorverbinding in de Frans-Vlaamse grensstreek. Vlaanderen zal de opwaardering van verbinding bepleiten bij de federale overheid en kan daarbij een beroep doen op de studie die momenteel wordt uitgevoerd in het raam van het Interreg-project HST4I naar de toegang het hst-netwerk met Leiedal als Vlaamse partner.
- De opportuniteit van de doortrekking van de kusttram naar Duinkerke is opgenomen in de studie naar de ontwikkeling op langere termijn van de kusttram die De Lijn laat uitvoeren.
- Vlaanderen is bereid mee te werken aan overleg en consultatie over de specifieke noden inzake mobiliteit en transport in het sterk verstedelijkt gebied van de Frans-Belgische metropool.

3.2.4. Economie en arbeidsmarkt

Situatie

Speerpunten in het Vlaams economisch beleid zijn de stimulering van innovatie, de bevordering van ondernemerschap, de versterking van de omgevingsfactoren en investeringen in menselijk kapitaal. Deze zaken staan ook hoog op de agenda in Noord-Frankrijk, Dat biedt de kans op complementariteit, maar versterkt ook de onderlinge concurrentie tussen twee buurregio's. Meest frappant voorbeeld van die concurrentie is de logistiek. Zowel Vlaanderen als Nord-Pas de Calais werpen zich op als regio's met excellente logistieke troeven.

Probleemstelling

Innovatie, door onderzoek en ontwikkeling, vormt de basis van het nieuw economisch weefsel en is bijgevolg determinerend voor de economische groei van Vlaanderen. In de grensoverschrijdende zone wordt de innovatie-integratie afgeremd door een gebrekkige beheersing en een onvoldoende toegang tot nieuwe technologieën. De erkenning van opleidingen en kwalificaties aansluitend op innovatie zorgt voor aanzienlijke problemen. Maar innovatie is ruimer dan vernieuwende technologie, en omvat ook alle combinaties van kennis en kennistransfer. De aanwezigheid van een (taal)grens vormt in dat opzicht ontegensprekelijk een belemmering.

De stimulering van het ondernemerschap is dé speerpuntactie en tevens de grootste uitdaging voor het Vlaams economisch beleid van de toekomst. Toegang tot het grensoverschrijdend ondernemerschap wordt al te vaak belemmerd door de taalbarrière, de administratieve en wettelijke verschillen ingevolge moeilijke en vaak diffuse informatiestromen op onder andere het vlak van sociale wetgeving. Ze vormen een belemmering voor de grensoverschrijdende economische activiteit. Ook de lange duur van

de grensoverschrijdende postbedeling en de hoge kosten voor grensoverschrijdend telefoonverkeer zijn een reële hinderpaal.

De *versterking van de omgevingsfactoren* (aanbod bedrijventerreinen en mobiliteit, afvalstromen, energieverbruik, watersystemen ...) is een belangrijke voorwaarde voor de succesvolle ontwikkeling van het ondernemerschap, de innovatie en ontwikkeling van het menselijk kapitaal in de Vlaamse grenszone. Een specifieke zorg in dat verband is het verschillend beleid voor de inplanting van commerciële diensten aan weerskanten van de grens (en in Wallonië), hetgeen leidt tot concurrentievervalsing in het Vlaamse grensgebied. De opmaak van een plan voor commerciële ontwikkeling door Lille Métropole Communauté Urbaine is eigenlijk slechts zinvol op een grensoverschrijdende schaal

Vooraf in landelijke gebieden heeft de grens een kunstmatige splitsing gecreëerd tussen gebieden met een gemeenschappelijk erfgoed aan landschappen, cultuur, bevolking ... Deze identiteit is gebaseerd op identieke problemen binnen een beperkte ruimte en kan de uitvoering rechtvaardigen van samenhangende economische herstructureringsinitiatieven. Ondernemen, innoveren en versterken van de omgevingsfactoren gaan hand in hand met *investeren in menselijk kapitaal*. Maar ondanks de Europese integratie en de overeenkomst ter vermijding van dubbele belasting van grensarbeiders tussen België en Frankrijk is er nog lang geen sprake van één enkele *grensoverschrijdende arbeidsmarkt*. De taalbarrière is daarbij de meest zichtbare, maar lang niet enige hinderpaal. Zo kan het dat er aan de ene kant van de grens een tekort is aan arbeidskrachten en aan de andere kant een overaanbod. Voor specifieke kwalificaties kan er dan weer een situatie zijn die afwijkt van de globale situatie op de arbeidsmarkt en daarom een specifieke aanpak vereist.

Aanpak

- Een grensoverschrijdende stimulans bieden aan innovatie is mogelijk binnen het werkerterrein van bedrijvenclusters en -netwerken en tussen de competentiepolen in beide regio's. Zo bestaat in beide regio's bijvoorbeeld een competentiepool voor logistiek zodat een samenwerking op dat vlak voor de hand ligt. Ook op vlak van de samenwerking tussen kenniscentra en de bedrijfswereld, en van starters en spin-offs kunnen grensoverschrijdende initiatieven genomen worden. Het is tevens een thema dat de Kortrijkse regio (GPCI/COPIT) wil ontwikkelen in het raam van de Franse appel à métropolisation van het Grootstedelijk gebied Lille.
- Een aantal van de Vlaamse instrumenten om onderzoek en innovatie te stimuleren via het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek en het IWT staan reeds open voor buitenlandse deelname. Ook het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling biedt de mogelijkheid om nauwer samen te werken.
- Het nieuwe Vlaamse programma voor internationale samenwerking en de Hercules-financiering voor zware onderzoeksinfrastructuur, die in de loop van het jaar zullen worden voorgelegd aan de Vlaamse regering met het oog op inwerkingtreding op 1 januari 2007, kunnen heel wat mogelijkheden bieden om nauwer samen te werken met Noord-Frankrijk op vlak van onderzoek en ontwikkeling.
- Er moet met Frankrijk (+ Wallonië) worden nagedacht over het wederzijds afstemmen (en openstellen) van de aanwezige economische subsidieinstrumenten. De Vlaams Coördinator faciliteert samen met het GPCI/COPIT, de POM en de VLAO het nodige structurele overleg en de benchmarking.
- Zoals reeds boven vermeld, zijn de speerpunten in het Vlaams economisch beleid de stimulering van innovatie, de bevordering van ondernemerschap en de versterking van de eco-

nomische omgevingsfactoren. Deze beleidspunten zullen tevens één van de pilaren vormen van het nieuwe grensoverschrijdend "Interreg IV-A programma Wallonië-Frankrijk-Vlaanderen 2007-2013" (zie ook Lissabon- en Göteborg-strategie en Vlaams Hervormingsprogramma 2005-2008). De administratie Economie zal deze items in het kader van zijn opdracht bij de voorbereiding van het "Interreg IV-A programma Wallonië-Frankrijk-Vlaanderen 2007-2013" aan bod brengen.

- Bij de federale overheid wordt het probleem van de trage grensoverschrijdende postbedeling en van het dure grensoverschrijdende telefoonverkeer aangekaart.
- De uiteenlopende situaties op de arbeidsmarkt vragen om oplossingen die op onderling afgesproken strategieën zijn gebaseerd. Vooral acties die aansturen op opleiding van arbeiders aan de ene kant van de grens om hen aan de andere kant van de grens aan werk te helpen, kunnen een echte meerwaarde voor de grensoverschrijdende economische integratie zijn. Specifieke acties staan in het kader van punt 3.2.5. Werkgelegenheid en worden aangestuurd door de VDAB.

3.2.5. Werkgelegenheid

Situatie

Op twee decennia tijd is de stroom van grensarbeiders tussen Frankrijk en België omgekeerd. Het aantal Belgen dat naar Frankrijk gaat werken is in vrije val, terwijl er ondertussen al zo'n 5.000 Franse werknemers in Vlaanderen werken, ondanks de taalbarrière, de afstand en de administratieve hinderpalen. Voor de (West-)Vlaamse arbeidsmarkt wordt de aanwezigheid van Franse werknemers een structureel gegeven. In de mate dat de metropool Rijsel erin slaagt zich te ontwikkelen en hoogwaardige diensten aan te trekken, kan er echter weer een omgekeerde stroom ontstaan van hoger geschoolden uit de Vlaamse grensstreek die over de grens gaan werken.

Probleemstelling

Dat er zo'n 5.000 Fransen in Vlaanderen werken, belet niet dat we nog lang niet van een grensoverschrijdende arbeidsmarkt kunnen spreken. Daarvoor zijn de praktische hinderpalen nog te groot. Op het Frans-Belgisch forum „Open grenzen voor werkgelegenheid” dat op 29 oktober 2003 in Rijsel werd gehouden, werden die hinderpalen als volgt samengevat:

- Een onaangepaste fiscale en sociale wetgeving, die vooral de Belgische grensarbeiders in Frankrijk benadeelt
- Onvolledige en moeilijk toegankelijke informatie over jobs, diploma's en kwalificaties (zie ook verder)
- Vervoersproblemen
- Verschillende talen en culturen

Minstens de taalbarrière geldt overigens ook ten aanzien van Waalse werknemers in Vlaanderen.

Aanpak

- Voor algemene informatie, advies en hulp bij grensoverschrijdend solliciteren en aanwerven, advies en ondersteuning bij grensarbeid en studiewerk neemt de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), samen met de sociale partners, deel aan het grensoverschrijdend netwerk „Eures Channel”, www.eureschannel.org, met een antenne in Kortrijk. Dat is een project dat niet beperkt is in de tijd.
- De onderwijswereld (administratie en instellingen hoger onderwijs) werkt aan systemen om

diploma's, opleidingen en kwalificaties te vergelijken (zie ook verder).

- De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) neemt sinds 2004 deel aan het project RAVTI (Réseau AFPA/VDAB pour le Tertiaire et l'Industrie), dat voorziet in maatwerk cursussen en in de opvolging van de cursisten tot op de stageplaats. Zo zijn er al cursussen opgezet voor callcenter-medewerkers in Roubaix of machine-operatoren in Lomme. Momenteel wordt de piste onderzocht om grensoverschrijdend te werken in de horeca met de regio Duinkerke. Gezien de positieve ervaringen wil de VDAB nagaan hoe de Europese financiering (via Interreg) ook na 2006 kan worden verder gezet.
- Op basis van de uitgebreide expertise van de afdeling Europa van de VDAB en van de ervaringen in het RAVTI-project zullen tegen eind 2006 met het oog op verdere beleidsinvulling volgende analyses worden afgerond:
 - een draaiboek betreffende grensoverschrijdende samenwerking;
 - een inventaris van tewerkstellingsbevorderende (en -belemmerende) maatregelen;
 - een ophijsting van de wettelijke, praktische, financiële en juridische hinderpalen die een flexibele grensoverschrijdende opleiding en tewerkstelling bemoeilijken;

In functie van deze bevindingen zal dan overleg worden gevoerd met de bevoegde Franse autoriteiten. Voor zover reeds geïnventariseerd, kunnen die hinderpalen ook worden bezorgd aan de parlementaire werkgroep.

3.2.6. Onderwijs, opleiding en onderzoek

Situatie

1/ Leerplichtonderwijs

Vanuit Vlaanderen gaat de aandacht hier vooral naar de ondersteuning van het onderwijs van de Nederlandse taal. Gedreven door vooral economische motieven (kansen op werk in Vlaanderen) zit het onderwijs van de buurtaal Nederlands in Noord-Frankrijk, en meer bepaald de grensstreek tussen Duinkerke en Rijsel, in de lift. In het schooljaar 2005-2006 zijn er in totaal 6.754 leerlingen die Nederlands volgen in het basis- en secundair onderwijs in het Département du Nord.

De provincie West-Vlaanderen ijvert voor uitwisselingen tussen scholen in West-Vlaanderen en de Noord-Franse scholen.

2/ Hoger onderwijs

In het hoger onderwijs zijn er diverse contacten en voorbeelden van samenwerking tussen instellingen uit Noord-Frankrijk en West-Vlaamse hogescholen en de KU Leuven Campus Kortrijk. Ook de Universiteit Gent heeft projecten lopen met Noord-Frankrijk. Zeer weinig Vlamingen zijn echter ingeschreven aan Noord-Franse instellingen en vice versa. Aan beide zijden van de grens leeft de ambitie om de contacten tussen de instellingen voor hoger onderwijs verder uit te diepen, ook op het vlak van onderzoek, en op die manier het eigen aanbod aan te vullen en aantrekkelijker te maken. Dat is onder meer een aandachtspunt van de RESOC Zuid-West-Vlaanderen.

3/ Andere

Vlaanderen steunt ook projecten die het Nederlands buiten de scholen helpen bekend maken (en desgevallend het Frans in Vlaanderen). Meest bekend en vernieuwend project op dat vlak is het Interreg-project Lingu@tic, dat ook steun krijgt van de provincie West-Vlaanderen. Dat project van de KU Leuven Campus Kortrijk en de universiteit Lille III heeft een multimediaal oefenpakket opgeleverd voor zelfstudie van het Nederlands (in Nord-Pas de Calais) en van het Frans (in Vlaanderen), en dit voor zowel het algemeen taalgebruik als voor het zakelijk taalgebruik. Hierbij wordt gebruik

gemaakt van recent audiovisueel materiaal dat door de regionale TV-zenders WTV, C9 Télévision en No Télé wordt uitgezonden.

Een andere sensibiliseringsactie in Noord-Frankrijk is de uitgave van het agendaboek 2006 met elke dag een lesje Nederlands. Men kan er ook informatie over de Nederlandse taal in het algemeen, opleidingen Nederlands, culturele evenementen in Vlaanderen, enz in vinden... Het Rectorat in Rijsel zou dit agendaboek onder een breed publiek verspreiden

Probleemstelling

1/ Leerplichtonderwijs

Het groeiend succes van het onderwijs Nederlands in Frankrijk doet de vraag rijzen naar de beschikbaarheid van voldoende, goed opgeleide leerkrachten. Daarmee staat of valt immers de bestending van het onderwijs Nederlands in Frankrijk. Een bijdrage tot de oplossing van het probleem zou kunnen de inzet zijn van Vlaamse leerkrachten Nederlands in het Franse onderwijs. De uitwisseling van leerkrachten over de grens blijkt echter te stuiten op grote praktische (verzekering, verloning, ...) en reglementaire (andere lerarenopleidingen) moeilijkheden en dient bovendien binnen de beschikbare budgettaire ruimte te gebeuren. Een duidelijk engagement van de Noord-Franse partner is ook vereist.

Uitwisselingen tussen scholen vinden slechts sporadisch en op een niet-gestructureerde basis plaats. Probleem is dat er geen gecentraliseerd orgaan zich daarmee bezig houdt.

2/ Hoger onderwijs

Een evidente hinderpaal voor nauwere samenwerking is het gebrek aan kennis over het aanbod aan de overkant van de grens. De organisatie van het onderwijs is ook sterk verschillend tussen Vlaanderen en Frankrijk. Andere hinderpalen zijn de wederzijdse erkenning van diploma's, opleidingen en getuigschriften, of beter het gebrek daaraan, het ontbreken van specifieke subsidiekanalen voor grensoverschrijdende uitwisselingen en vanzelfsprekend ook de taal.

De ervaring leert ook dat samenwerking met grote, gevestigde instellingen vaak moeizamer tot stand komt en verloopt dan die met kleinere, recentere instellingen voor hoger onderwijs in Frankrijk.

Aanpak

1/ Leerplichtonderwijs

Het onderwijs van het Nederlands in Noord-Frankrijk is van kapitaal belang voor de grensoverschrijdende samenwerking. Het is voor de Vlaamse overheid dan ook een prioritair aandachtspunt in de relaties met Frankrijk.

Bij de ondersteuning van het onderwijs Nederlands in Noord-Frankrijk hanteert de Vlaamse overheid volgende basisprincipes:

- De ondersteuning mag niet versnipperd gebeuren, maar gebeurt bij voorkeur gestructureerd via het kanaal van de Nederlandse Taalunie, waaraan ook Nederland deelneemt. Zo is er een samenwerkingsovereenkomst tussen de Taalunie en de Inspection d' Académie voor het lager onderwijs, met het Rectorat zijn gesprekken aan de gang om een samenwerkingsovereenkomst op te stellen voor het secundair onderwijs
- De ondersteuning gebeurt op vraag van Nord-Pas de Calais, met andere woorden, er moet een reële behoefte zijn;
- Er wordt Nederlands onderwezen, geen Vlaams dialect;
- Het streefdoel is dat het Nederlands in het onderwijs in de grensstreek een volwaardige

tweede taal wordt, of de eerste vreemde taal indien daarvoor wordt gekozen. Dit zou de culturele en economische contacten aanzienlijk vergemakkelijken en ook een belangrijke rem op de grensarbeid wegnemen.

Verder streeft de minister bevoegd voor Onderwijs ernaar de uitwisseling van leerkrachten gemakkelijker te maken.

2/ Hoger onderwijs

Het interregionale Frans-Belgisch project „Studenten, een unieke grensoverschrijdende interregionale ruimte” onder leiding van de Pôle Universitaire Lille Nord-Pas de Calais, en met medewerking van het Departement Onderwijs en Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs, werkt aan het in kaart brengen van het aanbod aan weerszijden van de grens. De invoering van de BaMaDoc-structuur heeft dit project echter vertraagd.

Verder wil de minister bevoegd voor Onderwijs meewerken aan de wederzijdse erkenning en de gemakkelijke herkenbaarheid van diploma's, getuigschriften en opleidingen. Dat gebeurt op de eerste plaats via de bestaande overlegkanalen in Europees verband, maar waar nodig kunnen ook bilaterale contacten met Frankrijk worden gelegd. Ander aandachtspunt is de bevordering van de mobiliteit van studenten en docenten tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk.

3.2.7. Welzijn en gezondheidszorg

Situatie

In België is een flink deel van de bevoegdheden inzake gezondheidszorg een federale materie. Welzijnszorg is weliswaar een gemeenschapsbevoegdheid, maar is op velerlei vlakken verweven met gezondheidszorg..

Voor een aantal „grenssituaties” lijkt een grensoverschrijdende samenwerking opportuun te zijn, maar ze is niet evident.

De Franse en Belgische ministers van Volksgezondheid hebben eerder dit jaar een raamakkoord ondertekend voor grensoverschrijdende samenwerking inzake gezondheidszorg. Er zijn al concrete samenwerkingsprojecten gaande of in voorbereiding tussen de ziekenhuizen van Veurne en Duinkerke, van Ieper en Armentières en van Menen-Roeselare en Tourcoing. Het gaat er dan om dat de partners gebruik maken van elkaars specialisatie.

Ook zijn er onderhandelingen over een conventie inzake samenwerking tussen de urgentiediensten in de grensstreek, waarbij een interventieploeg uit het buurland zou kunnen tussenkomen wanneer de MUG van het eigen land onbeschikbaar is of niet binnen een aanvaardbare tijdsspanne ter plaatse kan zijn. Die onderhandelingen passen binnen het beleid van de ter zake bevoegde Federale Overheidsdienst Volksgezondheid om akkoorden te sluiten met alle buurlanden om de hulpmiddelen zo efficiënt mogelijk in te zetten ongeacht de grenzen, en interventies in een ander land juridisch te dekken, op basis van de volgende uitgangspunten:

- de samenwerking dient niet om eventuele structurele deficiënties van een buurland op te vangen;
- de verschillende grensoverschrijdende akkoorden moeten coherent zijn.

Verder lopen er enkele Frans-Belgische interregionale projecten rond welzijns- en gezondheidszorg:

- Het „Een Frans-Belgisch repertorium van systemen en actoren op het vlak van gezondheidszorg” beoogt om tot een overzicht te komen van het aanbod en de organisatie aan weerszijden van de grens
- Onder leiding van de vzw „Frans-Belgisch Observatorium voor de Volksgezondheid” wordt werk gemaakt van een gemeenschappelijk informatiesysteem voor enerzijds bejaardenzorg en anderzijds gehandicaptenzorg. Via bevragingen van Belgische en Franse instellingen is onderzoek geleverd naar de verschillen in organisatie en zorg in de Franse en Belgische rusthuizen voor bejaarden en gehandicapten. De vzw bracht in kaart hoeveel Fransen in Belgische rusthuizen verblijven en hoeveel Belgen in Franse rusthuizen.

Aanpak

De bevoegdheden zijn voor een groot stuk federaal. Indien de Vlaamse overheid problemen vaststelt, zal ze die aankaarten bij de federale overheid en in voorkomend geval voorstellen doen. Uitgangspunt daarbij is dat de eventuele instroom van Franse zorgbehoevenden niet ten koste gaat van Vlaamse.

3.2.8. Cultuur, jeugd en informatie

Situatie

Op cultureel vlak zijn er al vele jaren talloze contacten tussen Vlaanderen, vooral dan de Kortrijkse regio, en Noord-Frankrijk. Ook de Provincie West-Vlaanderen en het Département du Nord hebben verschillende culturele projecten lopen. De jongste jaren is er zelfs sprake van een echte hausse van Vlaamse culturele aanwezigheid in Frankrijk, niet alleen het noorden. Die contacten zijn mede mogelijk gemaakt door het cultureel samenwerkingsakkoord dat Vlaanderen met Frankrijk heeft gesloten in 2000.

Die culturele contacten dragen ertoe bij elkaar beter te leren kennen. Een zeer waardevol project in die zin is dat van de grensoverschrijdende televisie tussen de regionale tv-zenders WTV, C9 Télévision en No Télé, een Interreg-project dat steun krijgt van de Provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse overheid. Bekommernis is wel de geringe kijkdichtheid van de Franse zender bij gebrek aan een veralgemeende kabel distributie in Frankrijk.

Daarnaast is er een nauwe culturele samenwerking (project “TOOLQUIZ”) tussen Vlaanderen en de Région Nord-Pas de Calais waarbij ook enkele andere Europese regio’s betrokken zijn (Wallonië, Silezië en Rogaland). Deze samenwerking is gebaseerd op overeenkomsten gesloten in 2003 en 2004. Het is de bedoeling hierbij tot een intense en resultaatgerichte culturele samenwerking te komen tussen de Europese regio’s.

Ten aanzien van de jeugd is er een Frans-Belgisch interregionaal project, met deelname van de Afdeling Jeugd en Sport, dat actoren en aanspreekpunten inzake jeugdbeleid wil samenbrengen met het oog op kennisuitwisseling en gezamenlijke initiatieven. De provincie West-Vlaanderen onderzoekt of er nood is aan een specifiek fonds in het raam van Interreg IV ter ondersteuning van jeugduitwisselingen aan de grens.

Aanpak

De Vlaamse regering beschouwt culturele aanwezigheid in Noord-Frankrijk als een prioriteit en wil daar dan ook een bijzondere inspanning voor leveren. Via cultuur wordt gewerkt aan de bekendheid van Vlaanderen in Noord-Frankrijk. De grensoverschrijdende televisie is daartoe ook een zeer doeltreffend medium. In contacten met Franse overheden moet dan ook worden aangedrongen dat het kijkbereik van die uitzendingen vergroot wordt.

3.2.9. Toerisme

Situatie

De drie toeristische grensregio's in West-Vlaanderen lopen landschappelijk door aan de overkant van de grens. Het aanbod van de betrokken West-Vlaamse regio kan zo telkens worden uitgebreid met een luik in Frankrijk: van de Vlaamse Kust naar de Franse Côte d' Opale, van de Westhoek naar Frans-Vlaanderen en van de Leiestreek bij ons naar die in Frankrijk. Een goed uitgebouwd product aan Franse zijde betekent een extra troef voor het product aan Vlaamse zijde.

Probleemstelling

De samenwerking verloopt in de praktijk vooral via de Interreg-projecten, en mist daardoor structurering.

Aanpak

De minister bevoegd voor Toerisme wil zich inzetten voor de oprichting van een permanente gemeenschappelijke commissie met de belangrijkste partners aan weerszijden van de grens die de grote thema's vastlegt en enkele grote projecten opvolgt. De thematische aandachtspunten voor de volgende Europese programmeringsperiode zijn daarbij:

- de verdere uitbouw van de netwerken voor cultuurtoerisme (Versterkte Steden, historisch Vlaanderen, industrieel erfgoed, herinneringstoerisme, maritiem en kusterfgoed, artistiek netwerk, wielererfgoed);
- de verdere uitbouw van recreatieve netwerken;
- de verdere uitbouw van toeristisch-recreatieve infrastructuur langs de rivieren IJzer, Leie en Schelde;
- promotionele samenwerking.

3.3 Interreg

Hoewel het Europees Interregprogramma, m.n. de programma-onderdelen die van toepassing zijn op de Belgisch (Vlaams)-Franse grensoverschrijdende samenwerking, zijn eigen beheersstructuur en financieringsmechanismen heeft, is het aangewezen dat de sectorale Interregprojecten waarin Vlaanderen participeert, aansluiten bij het algemeen beleidskader voor de grensoverschrijdende samenwerking met Frankrijk. Dit geldt in het bijzonder voor de opmaak van Interreg IV vanaf 2007.

Omgekeerd kan Interreg voor de realisatie van de beleidsacties een belangrijke financieringsbron zijn. Dat mag echter niet betekenen dat projecten van derden die niet onmiddellijk in het Vlaams beleidskader passen, bij voorbaat worden uitgesloten van Interreg-steun.

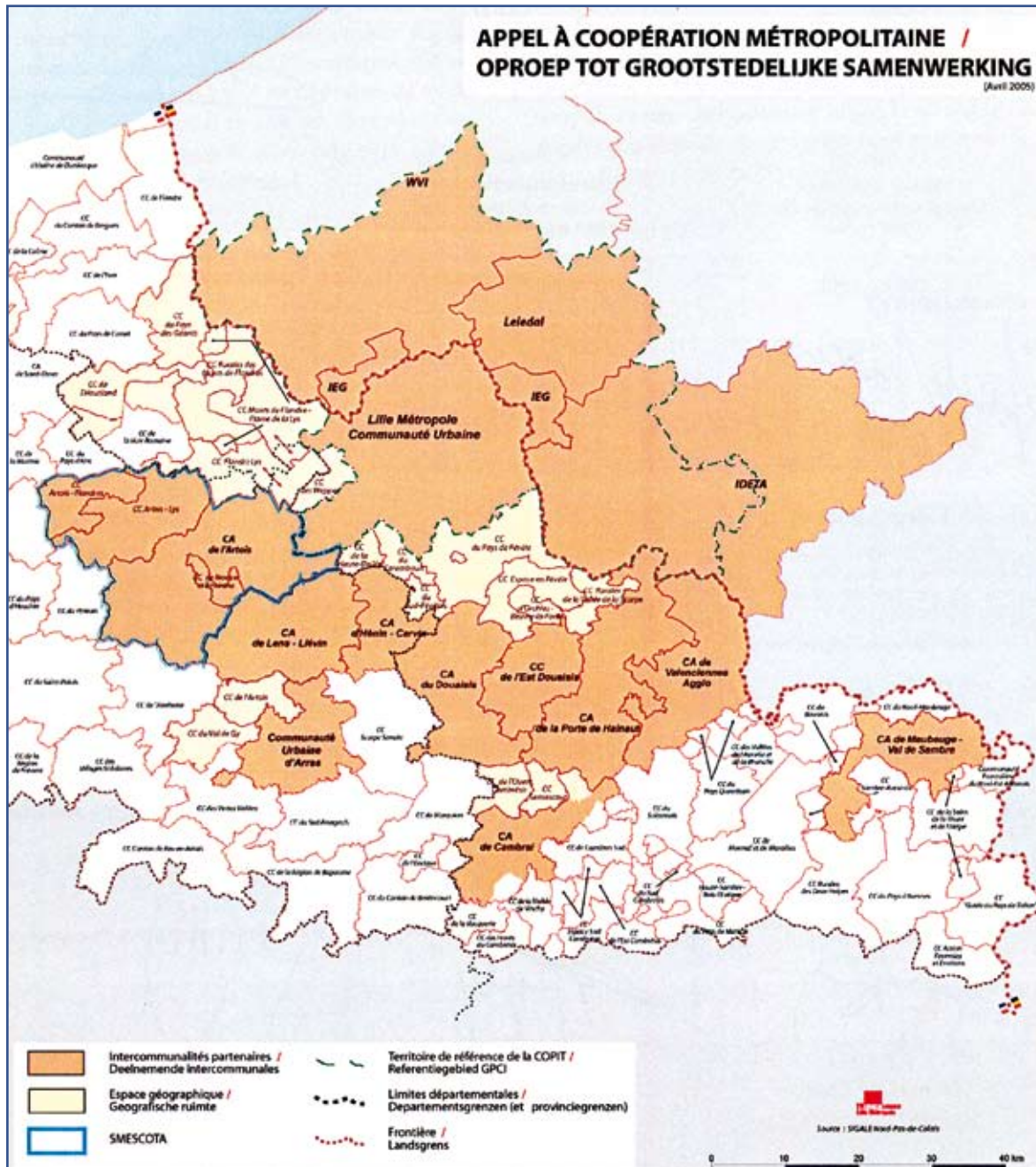
De administratie Economie staat in nauw contact met de Provincie West-Vlaanderen, die aan Vlaamse kant instaat voor het beheer van het Interreg-programma met Noord-Frankrijk, bij de voorbereiding van Interreg IV. Voorlopig althans komt er geen formele, aparte Vlaamse werkgroep rond het Frans-Waals-Vlaams programma, maar wordt maximaal geput uit bestaande documenten, zoals deze strategische nota, om de Vlaamse prioriteiten naar voren te brengen in de voorbereidende gesprekken met de Waalse en Franse partners.

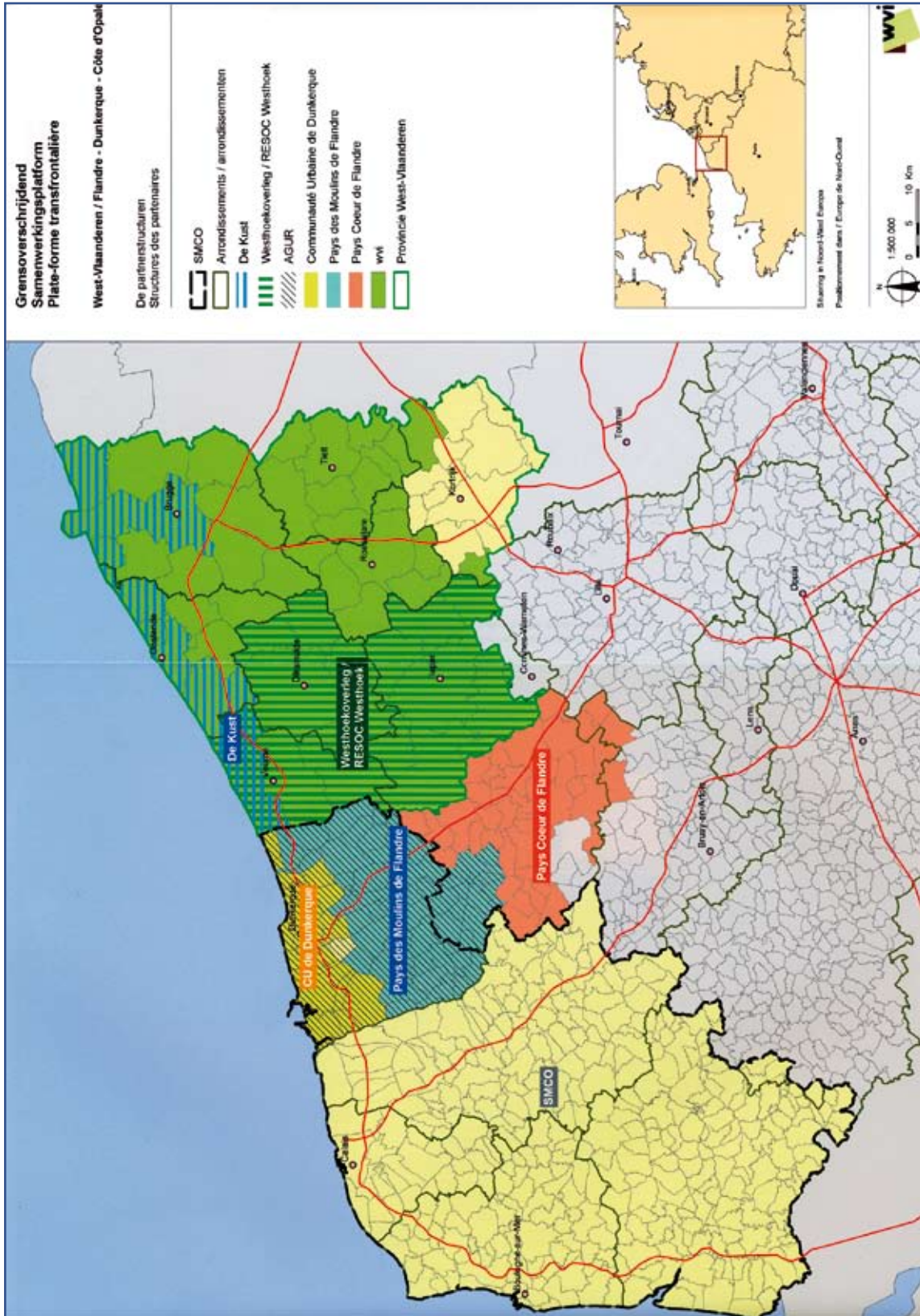
Bijlagen

I. Overzicht van de Frans-Belgische interregionale projecten

1. Vlaams-Franse benadering van de beroepsopleiding (RAVTI)
(taalopleiding Nederlands en stagemogelijkheden voor Franse werkzoekenden in Vlaanderen)
2. Permanent observatorium voor het goederenvervoer
(mobiliteitsstudies goederenvervoer)
3. Netwerk van culturele beroepen
(Inventaris van culturele opleidingen en instanties, netwerkvorming)
4. Frans-Belgisch repertorium van gezondheidssystemen en -actoren
(inventaris gezondheidssystemen en -actoren)
5. Informatiesysteem voor de afstemming van vraag en aanbod in de medisch-sociale sector (gehandicaptenzorg)
(data / studie over de opvang van gehandicapten, grensoverschrijdend)
6. Gemeenschappelijk informatiesysteem over vraag en aanbod in de medisch-sociale sector (bejaardenzorg)
(data / studie over de opvang van bejaarden, grensoverschrijdend)
7. Frans-Belgisch informatieuitwisselingsprogramma betreffende opleidingsmogelijkheden en vestigingsvoorwaarden van beroepen in de gezondheidssector
(overzicht (para)medische opleidingen en uitoefening medische beroepen)
8. Nederlands-Franse taalkoffer
(leermiddelen voor basiskennis Nederlands en Frans voor een breed publiek, o.a. taalagenda)
9. Jongerenmobiliteit door samenwerking op het vlak van jeugdwerk
(ontmoetingen en uitwisselingen jeugdverantwoordelijken en jongeren)
10. Studenten, een unieke interregionale grensoverschrijdende ruimte
(samenwerking en uitwisseling in universitair en hoger onderwijs)
11. Plurinationaal grensoverschrijdend lyceum
(onderzoek naar de mogelijkheden van een meertalige school of scholennetwerk in het metropoolgebied)
12. Grensoverschrijdende atlas
(geografische atlas met diverse thematische cahiers over het grensoverschrijdend gebied)

II. Kaarten

Verantwoordelijk uitgever:

Diane Verstraeten, Secretaris-generaal
Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

Samenstelling:

Afdeling Buitenlandse Zaken
Departement internationaal Vlaanderen
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

Grafische vormgeving:

Ingrid Van Rintel
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, Communicatie

Depotnummer:

D/2006/3241/216